

Contra la pervivència del nacionalcatolicisme

CLARA, Josep

La desaparició i retorn de la imatge de la Mare de Déu de Núria (1967-1972).

Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 1993.

Josep Clara acaba de publicar un nou títol, que s'afegeix a la ja llarga llista de llibres, opuscles i articles del prolífic investigador gironí. Aquesta obra, com ja ens té acostumats l'autor, es distingeix per l'exhaustivitat de les fonts usades, la claredat i l'ordre de la narració, i la coherència del discurs expositiu. En efecte, el llibre és molt documentat i pormenoritzat; de tal manera que difícilment algú podrà afegir noves dades significatives a l'incident políticoreligiós objecte de la recerca. Amb una prosa precisa i austera ens situa en el context de l'època, en el marc del franquisme i del postconcili. Ens narra la retirada i retorn de la imatge de Núria a partir de fonts de primera mà, procedents d'arxius oficials, i privats, de consulta d'hemeroteques, i de literatura clandestina contemporània. Però, a més, pot recórrer al testimoni dels protagonistes de l'afer. Potser hi trobaríem a faltar, en aquest sentit, el testimoni del vicari de Ribes de Freser i organista del santuari, inculpat injustament. En tot cas, però, un aplec de notícies de primera mà.

Queda força clar que el mòbil del grup de sis joves excursionistes i escoltes autors de l'acció agosarada era un mòbil nacionalista. Un revulsiu per evidenciar la pervivència del nacionalcatolicisme espanyol. Una acció sorollosa, que cal situar en el marc de la campanya «Volem bisbes catalans», i que apuntava a la política espanyola del Vaticà. Un escàndol que tenia els seus ecos a la premsa estrangera, i que certament sensibilitzaria el Vaticà, tal com pretenia. En aquest sentit, i si no oblidem moltes altres circumstàncies, una acció eficaç. L'apèndix X mateix del llibre, amb la llista dels bisbes de les diòcesis catalanes a l'època franquista, ho fa avinent; a partir del 1968 hi ha un tomb

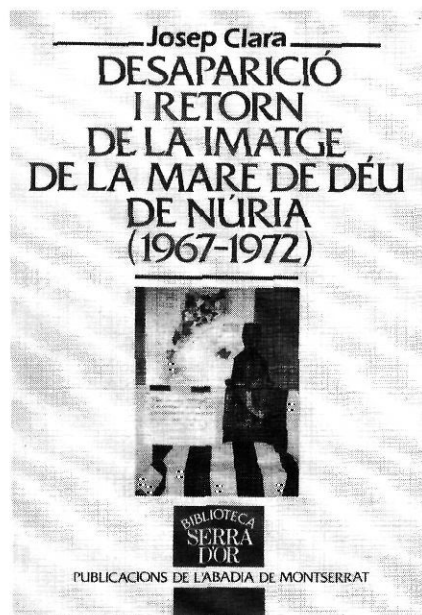
innegable en la procedència dels bisbes nomenats per a diòcesis catalanes.

L'autor, amb encert, situa l'incident en el marc més ampli de la creixent oposició al franquisme en la dècada dels seixanta. Una oposició nova que supera l'etapa de resistència limitada i que endega una important recuperació cultural i de conscienciament política. Tot plegat, potser, pot considerar-se un «desafiament de la societat catalana a la dictadura franquista». Amb tot, és força evident que el règim franquista estava molt ben ancorat, també a Catalunya. I es fa difícil de creure que la «societat catalana», globalment, estigués compromesa amb l'oposició al franquisme. Per això convé precisar els sectors realment implicats en les diverses accions d'oposició. En aquest sentit podem preguntar-nos, jels autors materials de la sotstracció de la imatge de Núria, quina base

social real representaven? Més que a la genèrica «societat catalana» haurem de recórrer, segurament, als actius nuclis minoritaris catòlics nacionalistes. Haurem de valorar, així, tot el coratge i la fermesa d'aquesta i altres accions similars d'oposició al franquisme, sobretot si tenim present la duresa repressiva del règim. Però aquestes consideracions, evidentment, no podran estalviar-nos de plantejar la qüestió de fons: els límits objectius de l'oposició al franquisme i, conseqüentment, la fragilitat de les seves accions, i la forta implantació sociològica que el règim tenia també a Catalunya.

Al caire d'aquest llibre de Josep Clara, sorgeixen dos altres interrogants. D'una banda, sobre l'existència d'un cert nacionalcatolicisme català, més subtil i matisat que l'espanyol, però no pas menys persistent. I d'una altra, la profunditat de la crisi i de la divisió que trasbalsà l'Església a Catalunya, sobretot a partir del Concili Vaticà II. Sobre aquesta darrera qüestió, el llibre aporta algunes dades, a desgrat de no ser-ne l'objecte d'estudi. Amb tot no deixen de ser ben significatives, per exemple, les postures oposades del rector i el vicari de Ribes de Freser. Un esquinç profund dividia l'Església, i les discrepàncies tindran una àmplia repercussió, evidentment, a la societat catalana dels anys seixanta i setanta. S'havien acabat el consens i la cohesió eclesiàstica de la llarga postguerra.

En definitiva, l'obra de Josep Clara aclareix l'afer de Núria, amb escriu i autoritat. I dona peu a plantejar-nos noves reflexions sobre el nostre passat més immediat. No és pas poc.

Joan Puigbert i Busquets